

Фінанси, банківська справа та страхування

УДК 336:330.341.1:658

Дропа Ярослав Богданович

*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту
Львівський національний університет імені Івана Франка*

Dropa Yaroslav

*Doctor of Economics, Associate Professor,
Professor of the Department of Finance, Money Circulation and Credit
Ivan Franko National University of Lviv
ORCID: 0000-0003-2385-8205*

Петик Марта Ігорівна

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту
Львівський національний університет імені Івана Франка*

Petyk Marta

*PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Finance, Money Circulation and Credit
Ivan Franko National University of Lviv
ORCID: 0000-0001-6022-2690*

Тесля Софія Миколаївна

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту
Львівський національний університет імені Івана Франка*

Teslya Sofiya

*PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Finance, Money Circulation and Credit
Ivan Franko National University of Lviv
ORCID: 0000-0002-5655-5174*

**НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА
DIRECTIONS OF IMPROVING THE FINANCIAL SECURITY OF THE
INNOVATIVE DEVELOPMENT OF THE ENTERPRISE**

Анотація. У дослідженні актуалізовану увагу до питань активізації інноваційної діяльності та забезпечення інноваційного розвитку підприємств. При тому констатовано, що провідним чинником здійснення інноваційної діяльності в бізнесі є її фінансування, зокрема за рахунок власних коштів і ресурсів підприємств. Метою дослідження визначено удосконалення методичних та прикладних засад покращення фінансового стану як умови формування фінансового забезпечення реалізації інноваційних проєктів (інноваційного розвитку) підприємств. Ідентифіковано провідні напрями інноваційного розвитку підприємств, а саме (1) розробка, залучення та впровадження передових прогресивних технологій виробництва продукції; (2) створення, апробація, виведення та закріплення на ринку нових зразків інноваційної продукції; (3) ефективізація внутрішньої інноваційної діяльності та розвиток кластерної співпраці в сфері інноваційного розвитку. Вказано на ключові питання, пов'язані з нормалізацією фінансового стану підприємств, які стосуються аналізування фінансового стану і визначення перспектив подальшого розвитку бізнесу, зокрема інноваційного, виявлення і ліквідації втрат і збитків, ревізії діяльності, впровадження нових технологій, обрання варіантів розміщення виробничих потужностей, реалізації нових інвестиційно-інноваційних проєктів, ін. Визначено пріоритети покращення фінансового стану вітчизняних підприємств, які стосуються розширення обсягів діяльності через освоєння нової техніки і технологій, виробництва та збуту нових інноваційних товарів, удосконалення якості продукції (послуг), дослідження та вдосконалення системи виробництва, дотримання платіжної дисципліни при розрахунках як з постачальниками,

так і з покупцями продукції, ефективного використання трудових ресурсів шляхом підвищення рівня кваліфікації персоналу, правильно організованої трудової дисципліни на підприємстві, мотивації і стимулювання праці персоналу, використання світового досвіду використання ресурсного потенціалу. Розроблено пропозиції відносно подальшого покращення фінансового забезпечення інноваційного розвитку вітчизняних підприємств.

Ключові слова: *фінансові ресурси, джерела формування, венчурне фінансування, інвестиції, інноваційний розвиток, інноваційна діяльність, технологічні інновації підприємства.*

Summary. *In the study, attention is updated to the issues of activation of innovative activity and ensuring innovative development of enterprises. At the same time, it was established that the leading factor in the implementation of innovative activities in business is its financing, in particular at the expense of the company's own funds and resources. The purpose of the study is to improve the methodological and applied principles of improving the financial condition as a condition for the formation of financial support for the implementation of innovative projects (innovative development) of enterprises. The leading directions of innovative development of enterprises have been identified, namely (1) development, involvement and implementation of advanced progressive production technologies; (2) creation, approval, introduction and consolidation on the market of new samples of innovative products; (3) streamlining of internal innovation activity and development of cluster cooperation in the field of innovation development. The key issues related to the normalization of the financial condition of enterprises are indicated, which relate to the analysis of the financial condition and the determination of prospects for further development, in particular innovative, detection and liquidation of losses and damages, audits of activities, the introduction of new technologies, the selection of options for the location of production facilities, the implementation of new*

investment and innovation projects, etc. The priorities for improving the financial condition of domestic enterprises have been determined, which relate to the expansion of the scope of activities through the development of new equipment and technologies, the production and sale of new innovative goods, the improvement of the quality of products (services), research and improvement of the production system, compliance with payment discipline when making payments both with suppliers and with buyers of products, effective use of labor resources by improving the level of personnel qualifications, properly organized labor discipline at the enterprise, motivation and stimulation of the work of personnel, use of world experience in the use of resource potential. Proposals for further improvement of financial support for innovative development of domestic enterprises have been developed.

Key words: *financial resources, sources of formation, venture financing, investments, innovative development, innovative activity, technological innovations of the enterprise.*

Постановка проблеми. Питання фінансування процесів стабільного функціонування підприємств актуальні завжди. Без фінансового забезпечення не може функціонувати жоден суб'єкт господарювання і для цього треба аби бізнес був ефективним, а його менеджмент вдало управляв фінансовим станом підприємства. З іншого боку, підприємства потребують розвитку, досягти якого можливо лише завдяки позитивним змінам. Такі зрушення, як показує досвід успішних компаній, передбачають активну інноваційну діяльність, що завершується створенням і впровадженням інноваційної продукції та/чи прогресивних технологій. Ці процеси потребують значних обсягів фінансового забезпечення.

Особливої актуальності як інноваційний розвиток, так і його фінансування набувають у період криз (воєнних, політичних, фінансових, загальноекономічних).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Як переконливо доводиться у більшості наукових дослідженнях з економіки та менеджменту, інновації слугують провідним чинником гарантування належного рівня конкурентоспроможності продукції (послуг), а, відтак, і самого підприємства, що визначає безпосередні передумови до його сталого стабільного функціонування й поступу. Ці та інші пов'язані з ними питання достатньо комплексно розкриті в публікаціях таких науковців, як Т. Васильців, Р. Лупак, Н. Юрків [1, с. 90-101], О. Дибя [2, с. 111-118], О. Малій [6, с. 71-74], В. Смесова, І. Іщенко [9, с. 76-82], Л. Чех, О. Корогодова [11] та ін.

Інноваційний розвиток завжди пов'язаний з фінансуванням інноваційних процесів. Відтак, такі питання, як обґрунтування джерел та обсягів залучення фінансового забезпечення інноваційної діяльності, визначення методів та форм фінансування тощо, стали предметом наукових дискурсів таких авторів, як Р. Лупак, І. Польова [5, с. 88-92], В. Фоміних, Д. Безпалова, А. Довгопола [10, с. 61-64] та ін.

Поєднання аспектів фінансового та інноваційного менеджменту дозволило розвинути цілий спектр нових напрацювань у сфері теорії та практики фінансування інноваційного розвитку в бізнесі. Ці аспекти достатньо комплексно розкриті в працях М. Крупки, Н. Демчишак [3, с. 47-64], М. Руцишин [4, с. 85-94], Н. Рибалко [7, с. 27-29], І. Рудченко [8, с. 16-19].

Однак, ситуація швидкоплинна, а підприємства мають різні фінансові можливості, що обумовлює постійну потребу в подальшому вдосконаленні і теоретичних і суто прикладних засад покращення фінансового стану суб'єктів бізнесу, особливо в цілях акумуляції ресурсів, необхідних для підтримки і безпосереднього втілення в життя інвестиційно-інноваційних проєктів українських підприємств.

Формулювання цілей дослідження. Метою статті є удосконалення

методичних та прикладних засад покращення фінансового стану як умови формування фінансового забезпечення реалізації інноваційних проєктів (інноваційного розвитку) підприємств.

Виклад основних результатів дослідження. Покращення фінансового стану українських підприємств необхідне не тільки через відновлення інноваційної діяльності, але з огляду на те, що він визначає рівень забезпеченості підприємства відповідним обсягом фінансових ресурсів, необхідних для здійснення ефективної господарської діяльності та своєчасного здійснення грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями. Фінансовий стан вважається одним з найважливіших характеристик виробничо-фінансової діяльності підприємств. В умовах ринкової економіки кожне підприємство повинно забезпечувати такий стан своїх фінансових ресурсів, за якого воно стабільно зберігало б здатність виконувати свої фінансові зобов'язання перед партнерами, державою, власниками, найманими працівниками. Досягнення цієї умови забезпечується за допомогою суворого додержання принципів комерційного розрахунку, головним серед яких є зіставлення витрат і результатів, одержання максимального прибутку за мінімальних витрат. Саме ця умова є визначальною для формування фінансового стану підприємства.

Водночас, спершу слід ідентифікувати напрями інноваційного розвитку підприємств, провідними з яких в нинішніх реаліях видається доцільним вважати: (1) розробку, залучення та впровадження передових прогресивних технологій виробництва продукції; (2) створення, апробацію, виведення та закріплення на ринку нових зразків інноваційної продукції; (3) ефективізацію внутрішньої інноваційної діяльності та розвиток кластерної співпраці в сфері інноваційного розвитку (рис. 1).

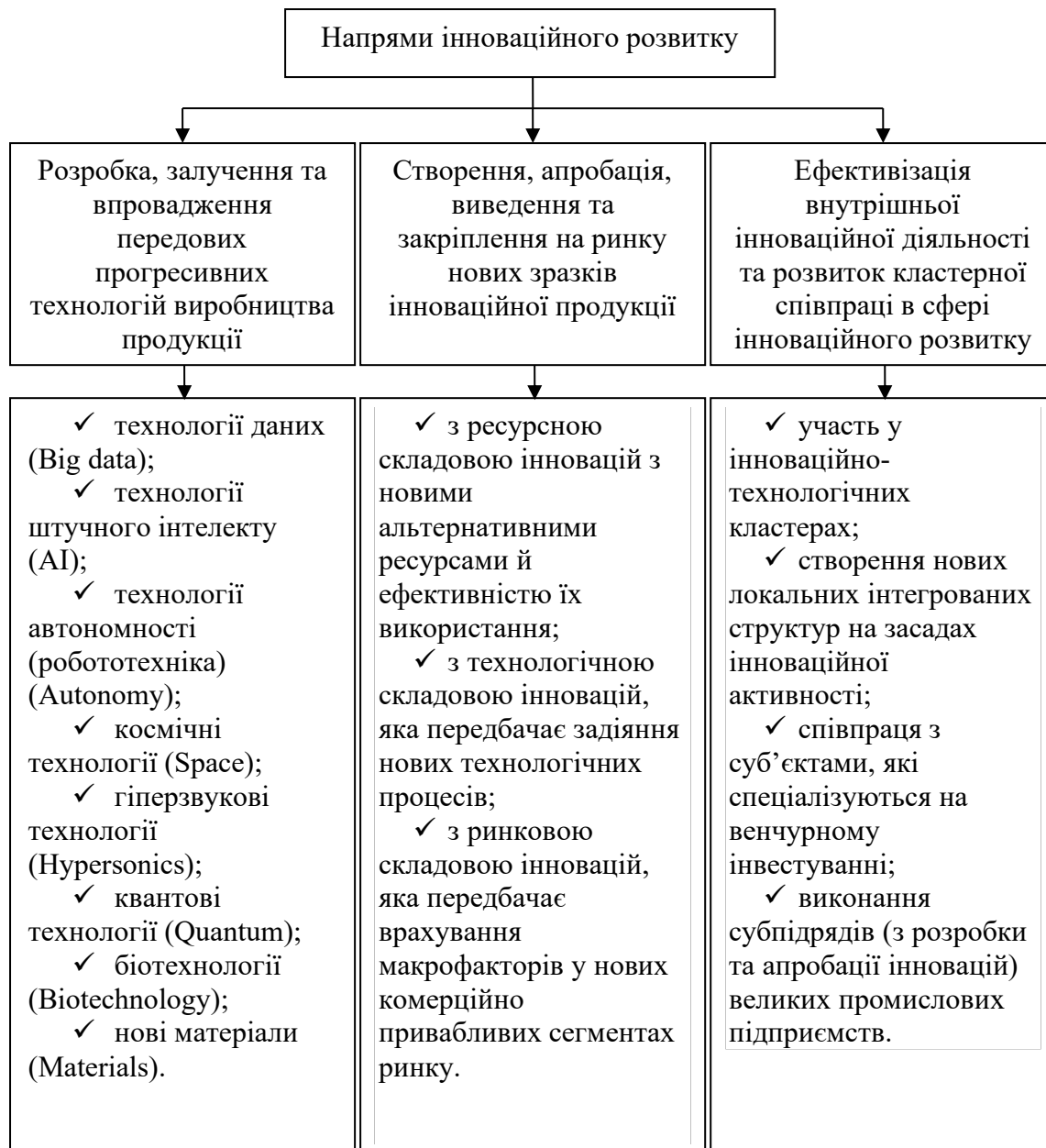

Рис. 1. Напрями інноваційного розвитку підприємств

Джерело: авторська розробка

Прийняття управлінських рішень базується на результатах економічного аналізу. Для забезпечення стійкості фінансового стану економічного суб'єкта необхідно не тільки раціонально розмістити наявні фінансові ресурси, але й використати їх ефективно. Ситуація кризи вимагає від підприємств підвищення ефективності виробництва, конкурентоспроможності продукції і послуг, на основі впровадження досягнень науково-технічного прогресу, ефективних форм господарювання

і управління виробництвом. Важлива роль у реалізації цих завдань надається економічному потенціалу суб'єктів господарювання. За допомогою аналізу виробляється стратегія і тактика розвитку підприємства, влаштовуються плани й управлінські рішення, здійснюється контроль за їх виконанням, виявляються резерви підвищення ефективності виробництва, оцінюються результати діяльності підприємства, його підрозділів і працівників.

Неминуче мають відбуватися якісні зміни в управлінні підприємством шляхом активної, зорієнтованої на майбутнє стратегії, побудованої на тісному зв'язку між намаганням забезпечити прибутковість і додержати стабільності фінансових процесів. Тому, при вирішенні питань, пов'язаних з нормалізацією фінансового стану підприємств на перспективу, необхідно:

– здійснювати глибокий аналіз фінансового стану підприємства і визначати перспективи його подальшої діяльності, враховуючи номенклатуру виробленої продукції, її якість, вартість, конкурентоспроможність на внутрішньому і зовнішньому ринках збуту, оцінити реальні можливості підприємств;

– виявити і ліквідувати можливі втрати і збитки на підприємстві, їх причини і перебудувати організаційну структуру таким чином, щоб підприємство могло одержати максимальний прибуток;

– проводити глибоку ревізію діяльності, інвентаризацію статей балансу, детально вивчати склад матеріальних цінностей, особливості готової продукції;

– обґрунтувати впровадження нових технологій, вибір варіантів розміщення виробничих потужностей, ввести нові інвестиційні проекти;

– впровадити систему інформації, яка б могла своєчасно, достовірно, повно і систематично надавати керівним органам підприємства необхідну інформацію про зовнішні та внутрішні умови, інформацію про реальний

економічний стан;

– визначити конкретні вимоги, поставлені до системи управління підприємством і його фінансами, умови забезпечення об'єктивної оцінки недоліків у керівництві, практичної діяльності та кваліфікації керівного персоналу; вдосконалити методи управління підприємством на основі правильного добору керівників, підвищення рівня їх загальної і спеціальної освіти, а також шляхом застосування колективних форм менеджменту.

Для ефективного управління фінансами в ринковому середовищі необхідно мати перспективні орієнтири фінансових позицій діяльності підприємства. Першим етапом їх розробки є аналіз фактичного стану справ за ряд років і за чітко визначеною системою показників.

Одним напрямом з покращення фінансового стану є його прогнозування, оскільки, щоб грамотно керувати виробництвом, активно впливати на формування показників господарської і фінансової діяльності, необхідно постійно використовувати дані про його стан, а також зміни, які в ньому проходять. Тому важливо здійснити прогнозування фінансових показників на перспективу, які характеризують фінансові результати діяльності бізнесу за щонайменше 5-річний період.

Звичайно, найважливішим в діяльності підприємства є збільшення очікуваного результату – прибутку. У змісті фінансового стану підприємства прибуток вважається основним його показником. Основним чинником його зростання повинно бути вдосконалення технології виробництва, підвищення продуктивності праці й зниження собівартості продукції. Зростання прибутку за рахунок штучного підвищення цін і інфляції свідчить про хиткий фінансовий стан підприємства. Прибуток ж являє суму, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати. Показники прибутковості характеризуються ефективністю використання всіх видів ресурсів, які забезпечили одержання певного загального доходу.

Показником прибутковості є також рентабельність – відносний показник, що характеризує рівень ефективності роботи підприємства .

Ситуація, яка склалася на сьогодні в умовах кризи для більшості вітчизняних підприємств, потребує збільшення доходів, що можливе за рахунок розширення ринків збуту продукції та освоєння виробництва нових її видів. При цьому збільшення доходів за рахунок підвищення ціни реалізації продукції можливе лише при освоєнні нових видів продукції, які користуються підвищеним попитом у споживачів. При збільшенні обсягів реалізації продукції, як правило, ціна реалізації зменшується, а вигоду підприємство отримує переважно за рахунок зростання загального обсягу доходів.

До основних напрямів покращення фінансового стану підприємств можемо віднести:

– зниження собівартості продукції, яке дозволить підприємству бути конкурентоспроможним на ринку збуту та можливе за рахунок впровадження нової техніки, технологій, більш раціонального використання матеріальних і трудових ресурсів, зменшення питомої ваги постійних витрат в собівартості продукції.

– збільшення грошових коштів на розрахунковому рахунку підприємства, що збільшить коефіцієнт абсолютної ліквідності і дозволить підприємству оформляти довго і короткострокові позики в банку для фінансування поточної діяльності. Збільшення грошових коштів можна забезпечити за рахунок реалізації зайвих виробничих і невиробничих фондів, здачі їх в оренду, виробництво і розробка нових видів продукції, продаж деяких застарілих основних фондів.

Пріоритетами підвищення фінансового стану вітчизняних підприємств можна також вважати:

1) розширення виробництва при якому слід освоїти нову техніку і технологію, здійснювати випуск нових товарів;

2) постійне підтримання й удосконалення якості виготовленої продукції, шляхом підвищення якості сировини за рахунок дотримання належних умов зберігання деревини для подальшого її використання, обробки матеріалів за допомогою нової, більш удосконаленої техніки, що прискорить виробничий цикл і зменшить затрати на виробництво продукції;

3) дослідження та вдосконалення системи виробництва в цілому, а не окремих його ланок;

4) дотримання платіжної дисципліни при розрахунках як з постачальниками, так і з покупцями продукції;

5) ефективне використання трудових ресурсів шляхом підвищення рівня кваліфікації персоналу, правильно організованої трудової дисципліни на підприємстві, мотивації і стимулювання праці персоналу;

6) використання світового досвіду використання ресурсного потенціалу.

Слід додати, що багато в чому ефективний розвиток виробництва підприємства залежить від успішно прийнятого оптимального управлінського рішення, яке б забезпечило максимальний результат при фіксованих витратах ресурсів у виробничо-господарській діяльності, що привели б до наступних наслідків, а саме: поліпшення використання ресурсів виробництва і забезпечення росту ресурсно-виробничого потенціалу, тобто росту виробничих фондів, капіталу.

Відтак, актуальними на сьогоднішній день пріоритетами для покращення системи фінансового забезпечення інноваційного розвитку вітчизняних підприємств можна вважати наступні:

1. Застосування провідних форм та засобів залучення фінансово-інвестиційного забезпечення для здійснення інноваційних проєктів.

2. Формування та ефективне використання інтелектуально-кадрового забезпечення бізнесу в цілому, а також в сферах фінансового та

інноваційного менеджменту, адже, для виконання запланованих заходів необхідний кваліфікований персонал. Для ефективного використання наявного трудового потенціалу необхідне здійснення відповідної кадрової політики. Необхідно вдосконалити форми оплати праці всіх категорій працівників, особливо системи матеріального і нематеріального стимулювання персоналу.

3. Введення інноваційних розробок, що можуть принести бажані фінансові переваги. Адже, серцевиною інноваційної діяльності підприємства є освоєння (комерціалізація) нових видів продукції або методів її виробництва, доставки і реалізації. Визначаючи напрями інноваційної діяльності керівництву слід визначити на чому зосереджувати увагу: на продуктових чи технологічних процесах. Разом із придбанням новітньої техніки оновлюються основні засоби, таким чином підприємство стає більш конкурентоспроможним, що є дуже важливим для нарощування його виробничого потенціалу.

4. Запровадження проекту з виробництва принципово нових дів продукції (надання послуг).

5. Ефективізація процесів використання ресурсного забезпечення бізнесу.

6. Розвиток міжнародного фінансово-інноваційного співробітництва з аналогічними підприємствами.

Реалізація заходів за визначеними напрямками створить передумови для покращення фінансового стану підприємств, дасть можливість підвищити ефективність їх інноваційної діяльності та створити дієву базу для підтримки і нарощення конкурентоспроможності.

Висновки та перспективи подальших досліджень. В умовах війни істотно погіршилися показники ефективності функціонування, а також і фінансового стану вітчизняних підприємств і це негативно, адже не лише загрожує послабленням їх фінансово-економічної стійкості і безпеки, але й

служує вагомою перешкодою відновлення обсягів діяльності і подальшого розвитку, а тим більше на інноваційних засадах. Такі обставини змушують бізнес у кожному конкретному випадку відшукувати варіанти й можливості покращення свого фінансового стану, у тому числі заради створення повноцінного ресурсного забезпечення відновлення й активізації власної інноваційної діяльності.

Враховуючи проблеми фінансового стану підприємства, а також необхідність стабілізації їх фінансової стійкості в умовах існуючої критично гострої нестабільності, варто вжити таких заходів: регулювання рівня незавершеного виробництва; переведення низькооборотних активів до високооборотних; покращення чинників, які визначають фінансовий стан підприємства в середньостроковій перспективі засобами стабілізації формування доходів і забезпечення на достатньому рівні ліквідності активів, підвищення рентабельності продукції, забезпечення достатності фінансових ресурсів для покриття нових поточних зобов'язань; поступове погашення старих боргів, скорочення витрат до мінімально допустимого рівня, проведення енерго- і ресурсощадних заходів; створення стабільної фінансової бази; забезпечення стійкого фінансового становища підприємств у довгостроковій перспективі, досягнення оптимальної структури балансу та фінансових результатів, фінансової системи підприємства до несприятливого зовнішнього впливу; удосконалення засад формування та реалізації інформаційної системи підприємства; удосконалення інформаційного та методичного забезпечення фінансового стану підприємства; опрацювання методики форм фінансової звітності, що дозволить підвищити її аналітичні можливості та реальність оцінки майна; розробка методичного забезпечення процесу прогнозування фінансового стану підприємства; розробка та впровадження методики комплексної оцінки фінансового стану підприємства, яка б дозволила проаналізувати стан підприємства за оптимальною сукупністю фінансових показників та

коефіцієнтів; перегляд та доопрацювання нормативних актів, які розкривають методики аналізу фінансового стану підприємства; адаптування методики аналізу до сучасних економіко-правових умов; удосконалення форми і методів фінансового забезпечення функціонування підприємства, тобто пошук нових більш ефективних шляхів фінансової діяльності.

Перспективним напрямом подальших досліджень у цій сфері є удосконалення методики аналізування якості та ефективності політики формування й використання фінансового забезпечення інноваційного розвитку бізнесу.

Література

1. Васильців Т. Г., Лупак Р. Л., Юрків Н. Я. Інституційне забезпечення розширення фінансових можливостей підприємств промисловості та АПК на регіональному рівні. *Фінанси України*. 2012. № 3. С. 90-101.
2. Дибя О. М. Інноваційний розвиток підприємств в умовах глобалізації. *Стратегія економічного розвитку України*. 2018. № 42. С. 111–118.
3. Крупка М. І., Демчишак Н. Б. Сучасна парадигма фінансового регулювання інноваційної діяльності в Україні. *Фінанси України*. 2017. № 11. С. 47-64.
4. Крупка М. І., Руцишин М. О. Фінансовий механізм державно-приватного партнерства в забезпеченні інноваційного розвитку підприємств України. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»*. 2022. № 26 (54). С. 85–94.
5. Лупак Р. Л., Польова І. М., Васильців В. Г. Управління покращенням інвестиційного забезпечення підприємств. *Бізнес Інформ*. 2015. Вип. 12. С. 88-92.
6. Малій О. Г. Фінансові ресурси підприємств та джерела їх формування: теоретичні аспекти. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2016.

№ 2. С. 71–74.

7. Рибалко Н. О. Фінансові ресурси – основа діяльності підприємств. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2009. № 3 (94). С. 27–29.
8. Рудченко І. В. Удосконалення механізму управління фінансовими ресурсами підприємства. *Сучасні питання економіки і права*. 2011. Вип. 1. С. 16–19.
9. Смесова В. Л., Іщенко І. О. Інновації як основа підвищення якості продукції та забезпечення конкурентоспроможності підприємства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2020. Вип. 43. С. 76–82.
10. Фоміних В. І., Безпалова Д. І., Довгопола А. Д. Аспекти формування та використання фінансових ресурсів підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки*. 2017. № 27 (2). С. 61–64.
11. Чех Л. М., Корогодова О. О. Інноваційний розвиток економіки України в умовах Індустрії 4.0. *Актуальні проблеми економіки та управління*. 2020. № 14. URL: <http://ape.fmm.kpi.ua/article/view/205849> (дата звернення: 05.12.2023).

References

1. Vasylytsiv, T. G., Lupak, R. L., & Yurkiv, N. Ya. (2012). Instytutsiine zabezpechennia rozshyrennia finansovykh mozhlyvostei pidpriemstv promyslovosti ta APK na rehionalnomu rivni [Institutional support for the expansion of financial capabilities of industrial and agricultural enterprises at the regional level]. *Finansy Ukrainy – Finances of Ukraine*, 3, 90-101 [in Ukrainian].
2. Dyba, O. (2018). Innovatsiinyi rozvytok pidpriemstv v umovakh hlobalizatsii [Innovative development under globalization conditions]. *Stratehiia ekonomichnoho rozvytku Ukrainy – Strategy of Ukrain's*

Economic Development, 42, 111–118 [in Ukrainian].

3. Krupka, M. I., & Demchyshak, N. B. (2017). Suchasna paradyhma finansovoho rehuliuвання innovatsiinoi diialnosti v Ukraini [Modern paradigm of financial regulation of innovative activity in Ukraine]. *Finansy Ukrainy – Finance of Ukraine*, 11, 47-64 [in Ukrainian].
4. Krupka, M. I., & Rushchyshyn, M. O. (2022). Finansovyi mekhanizm derzhavno-pryvatnoho partnerstva v zabezpechenni innovatsiinoho rozvytku pidpriumstv Ukrainy [Financial mechanism of public-private partnership in ensuring innovative development of enterprises of Ukraine]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia». Seriiia «Ekonomika» – Scientific notes of the National University "Ostroh Academy". "Economy" series*, 26 (54), 85–94 [in Ukrainian].
5. Lupak, R. L., Poliova, I. M., & Vasylytsiv, V. G. (2015). Upravlinnia pokrashchenniam investytsiinoho zabezpechennia pidpriumstv [Management of the improvement of investment provision of enterprises]. *Biznes Inform*, 12, 88-92 [in Ukrainian].
6. Malii, O. Gh. (2016). Finansovi resursy pidpriumstv ta dzherela yikh formuvannia: teoretychni aspekty [Financial resources of enterprises and sources of their formation: theoretical aspects]. *Aktualni problemy innovatsiinoi ekonomiky – Actual Problems of Innovativ Economy*, 2, 71–74 [in Ukrainian].
7. Rybalko, N. O. (2009). Finansovi resursy – osnova diialnosti pidpriumstv [Financial resources are the basis of enterprise activity]. *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini – Formation of Market Relations in Ukraine*. 3 (94), 27–29 [in Ukrainian].
8. Rudchenko, I. V. (2011). Udoskonalennia mekhanizmu upravlinnia finansovymy resursamy pidpriumstva [Improving the mechanism of financial resources management of the enterprise]. *Suchasni pytannia ekonomiky i prava – Modern Quastions of Economy and Law*, 1, 16–19 [in

Ukrainian].

9. Smiesova, V. L., & Ishchenko, I.O. (2020). Innovatsii yak osnova pidvyshchennia yakosti produktsii ta zabezpechennia konkurentospromozhnosti pidpriemstva [Innovation as the basis of increasing product quality and ensuring competitiveness of the enterprise]. *Naukovyi Visnyk Mizhnarodnogo Humanitarnogo Universytety. Seriya: Ekonomika ta menedgement – International Humanitarian University Herald. Economics and Management*, 43, 76–82 [in Ukrainian].
10. Fominykh, V. I., Bezpalova, D. I., & Dovghopola, A. D. Aspekty formuvannia ta vykorystannia finansovykh resursiv pidpriemstva [Aspects of formation and use of financial resources of the enterprise]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriya Ekonomichni nauky – Scientific Bulletin of Kherson State University. Economical Series*, 27(2), 61–64 [in Ukrainian].
11. Chekh, L. M., & Korohodova, O. O. (2020). Innovatsiinyi rozvytok ekonomiky Ukrainy v umovakh Industrii 4.0 [Innovative development of ukrainian economy in Industry 4.0]. *Aktualni problemy ekonomiky ta upravlinnia – Actual Problems of Economy and Management*, 14. Retrieved from <http://ape.fmm.kpi.ua/article/view/205849> [in Ukrainian].